Substituint Tarragona per Aragó (part I)

Autor: Ivan Giménez
Data de publicació: 30-07-2019

L'Ivan Giménez, seguint les passes d'En Miquel Llauradó, aporta una prova irrefutable que hi ha hagut una política sistemàtica de desubicar personatges de la nostra història per fer-los aragonesos. També demostra que en molts textos «Tarragona» ha estat substituïda per «Aragó». Així, fan «aragonès» el cosmògraf Jeroni Girava, nascut a Tarragona. En Girava és, en realitat, d'origen «tarragonès».

Ja fa uns anys que vam presentar un estudi on recopilàvem les teories més rellevants respecte de l'origen del nom «Aragó». D'entre totes elles vam destacar la que provindria de Tarragona [1].

Tot seguit, vam publicar un glossari d'autors que anomenaven el rei i el regne d'Aragó com a Tarragona [2]

Tenim, doncs, que una de les teories de l'origen del nom «Aragó» el fa derivar de «Tarragona». Si, a més a més, hem comprovat com, en el transcurs dels segles, diferents autors de diverses nacionalitats anomenen el territori i el rei aragonès com «de Tarragona»; si som sabedors que en un alt grau de probabilitat la història de Catalunya ha estat reescrita, ens preguntem: és possible que se substituís intencionadament el nom de «Tarragona» pel d'«Aragó»?

En Miquel Llauradó, investigador i col·laborador de l'Institut Nova història, a la seva conferència de l'any 2014 El cosmògraf Girava i l'historiador Calvete de la Estrella: dos catalans del segle XVI, ens il·luminava amb una troballa d'allò més interessant.

En Jeroni Girava fou un reconegut matemàtic, cosmògraf i enginyer tarragoní que estigué a les ordres de l'emperador Carles I. Fou autor de l'obra Dos libros de Cosmographía, editada l'any 1556 a Milà i reeditada a Venècia al 1570. Tenim les portades de les dues edicions.

Portada de 1556:

Si ampliem la capçalera de la imatge:

Dos libros de cosmographia compuestos nuevamente por Hieronymo Girava
Tarragones

A l'interior de l'obra, en els anunciats del llibre primer i segon ens confirma En Girava com a «Tarragones».

És a dir, com podem observar el mateix Jeroni Girava, a la primera edició de la seva obra, es deia natural de Tarragona. Fixem-nos ara en la segona edició del llibre, estampada el 1570.

Portada de 1570:

Com hem fet abans, ampliem l'enunciat de la portada:

Cosmographia y geographia del S. Hieronimo Girava Tarragones

Igualment, als encapçalaments dels llibres primer i segon...

Lib (il·legible) mero de la cosmographia de Hieronymo Girava Tarragones.

Libro segundo de la cosmographia de Hieronymo Girava Tarragones

Resta ben clar, doncs, que tant a la primera edició de Milà (1556), com a l'edició de Venècia (1570), En Girava es té per natural de Tarragona i per això es proclama tothora «Tarragonès».

L'any 1553, En Jeroni Girava, conjuntament amb el seu deixeble Pedro Juan de Lastanosa, va traduir una obra del francès Oronce Finé anomenada Los dos libros de geometría practica.

S'ha de matisar que aquesta traducció mai s'edità i ha arribat als nostres dies de forma manuscrita.

Portada 1553:

Ampliació de la portada:

Los dos libros de geometría practica de Oroncio Fineo Delphinate, profesor regio
de matemáticas en París; traducidos de latín en lengua española por Pedro Juan
de la Estanosa de Bruselas y dispuestos y ordenados por Hieronimo Girava
Tarraconense año 1553

Si anem al pròleg:

Prologo dirigido al serenisimo y potentisimo principe don Phelippe primero de este

nombre rey de Inglaterra, Francia, y Hybernia, Principe de Spaña et nuestro señor
por Hieronymo Girava tarraconense.

A l'interior del pròleg, però, notem la substitució del gentilici «tarragonès» pel d'«aragonès»:

...Yo aunque lastimado tambien de mis primeros maestros y poco excercitado en
las buenas letras (que tarde he aprehendido) como en la lengua spañola (que
allende de ser ---ratllat--- Aragones en muchos años de peregrinación
sabre algun tanto olvidado) con deseo de ayudar en algo a mi nacion tuve por
bien de hurtar a otros mayores estudios y occupaciones mias algunos ratos de
trabajo: para poner en lengua Spañola la Geometria vulgar de Orantio...

Ampliació de la ratlladura:

Es pot apreciar com apareix ratllat el gentilici «tarragonès» i d'una manera barroera afegeixen «Aragonès».

Per si algú té cap dubte que sota la ratlladura hi posava «tarragonès» afegim-hi una prova encara més clara i definitiva. La trobem a l'enunciat del llibre primer:

Dos libros de geometria vulgar de Orontio Fineo Delphinate traduzidos en lengua
Española por Hieronimo Girava (t)A(r)ragones

Hom pot observar com la forma escrita «tarragones» és ratllada la «t» inicial, i la «A» majúscula tapa «ar» per canviar el gentilici final de «tarragones» a «aragones», d'una forma encara més evident i maldestra que l'anterior.

Per acabar, quan arribem a la fi del manuscrit i a l'hora d'exposar-ne la datació, ho fan d'aquesta manera:

Fin de la Geometria practica de Orontio Fineo Delphinate
Traducida por Pedro Johan de Lastanosa
En Bruselas año15(6)53 estando en compañia de Girava
Febrary 1553

La composició de la traducció de l'obra del francès Fineo és datada l'any 1553 precisament per aquesta nota a peu de llibre. Però com es pot observar, el mateix «autor» s'equivoca d'any, ja que ha d'esborrar el «6» de 1563 i corregir-lo pel «5» del 1553. Detall significatiu, ja que la gent solem equivocar-nos de dècada quan canvia el guarisme (quan de 2019 passem a 2020, per exemple), però sempre solem posar el de la dècada anterior, que és la que estem acostumats a escriure. Mai ens equivoquem posant la dècada del futur (l'any 2019 ningú escriurà, per error, «2029»). I l'error és encara més inassumible quan l'obra està redactada de forma manuscrita. Doncs bé, això és el que li va passar a l'autor de la datació d'aquest manuscrit. Es va projectar al futur? O es va equivocar perquè aquesta traducció al castellà es va fer en algun moment de la dècada dels 60? Creiem que aquesta és la hipòtesi més probable. Tot plegat podria respondre a l'eliminació d'una traducció catalana primigènia i a l'intent —ben maldestre, cal recordar— de transformar En Girava en un aragonès. Així, doncs, i atenent al fet que es dóna per mort En Girava l'any 1556, calia datar la traducció al castellà el 1553, l'any de la feina del nostre cosmògraf, com si aquest l'hagués traduïda originalment al castellà —talment ho faria un aragonès, ens fan creure— en lloc de al català, fet que caldria considerar més natural, si s'autoproclamava «tarragonès».

Com a cloenda, direm que estem en condicions d'afirmar que En Jeroni Girava va néixer a Tarragona a finals segle XV. Ho corrobora el també tarragoní Lluís Pons d'Icart, nat a Tarragona entre els anys 1518/20 i finat el 1578. La dada es veu reforçada pel fet que el mateix Pons d'Icart fou coetani d'En Girava.

Igualment, les portades i els enunciats dels llibres primer i segon de l'obra d'En Girava, tant en l'edició de 1556 com en la de 1570, ens certifiquen que l'autor era «tarragonès». Aquells que defensen un Girava aragonès són els qui, prenent com a prova la traducció que hem analitzat, no fan cap tipus d'esment a les ratlladures mostrades i

converteixen En Girava en un aragonès il·lustre.

Gràcies a En Miquel Llauradó i a la seva conferència hem pogut estirar el fil fins a demostrar l'origen tarragonès d'En Girava. Perquè, fins a dia d'avui, cap dels qui defensen l'origen aragonès del cosmògraf citen cap altra font primigènia que no sigui la presentada en aquest escrit. Una font del tot manipulada, com s'ha pogut certificar a la vista de tothom. I al capdavall, tot això ens permet de reafirmar-nos en la posició que ha existit una intenció clara de reescriure la història, i que allà on hauria de dir «Tarragona» s'ha volgut substituir per «Aragó». En futurs articles mostrarem més proves d'aquesta substitució.

Ivan Giménez

18/07/2019

Notes bibliogràfiques:
[1]https://www.inh.cat/articles/Teories-i-opinions-respecte-a-l'origen-del-nom-Arago-.-Breu-recorregut-historiografic
[2]https://www.inh.cat/articles/Breu-recull-d'autors-que-anomenen-al-rei-i-regne-d'Arago-com-Tarragona